

Ljusbehandling ersätts allt
mer av systembehandling
visar en ny undersökning som
Psoriasisförbundet gjort.

FOTO OLOF NÄSLUND

Ljusbehandling minskar till följd av pandemin

Möjligheten för psoriasispatienter att få ljusbehandling har minskat avsevärt under pandemin och behandlingsformen har ersatts allt mer av systemläkemedel. Det visar en **ny undersökning** som Psoriasisförbundet gjort.

Text JON ANDERSSON

Ljusbehandling är en viktig behandlingsform för många psoriasispatienter. Enligt Socialstyrelsens nationella riktlinjer är det en vårdform som har hög prioritet för patienter med medelsvår och svår psoriasis. Men under pandemin har det blivit betydligt svårare för psoriasispatienter att få tillgång till behandlingsformen.

Systemläkemedel ersätter ljusbehandling

Psoriasisförbundets undersökning som skickats ut till alla större verksamheter i Sverige som bedriver ljusbehandling visar att 7 av totalt 17 verksamheter som deltagit i enkäten i viss utsträckning ersatt ljusbehandlingen med systembehandling. Ett resultat som talar sitt tydliga språk, enligt Åke Svensson —

dermatolog och före detta chef och överläkare på Skånes universitetssjukhus. – Det här visar att vi fått sämre tillgänglighet till vård under covidtiden för en kronisk sjukdom som psoriasis. Det är ganska tydligt, säger han.

Samtidigt har han förståelse för att det blivit på det sättet.

– Man har känt sig tvingade att använda personal till covidvård vilket innebär att man både tummat på möjligheter att ge ljusbehandling och att man inte kunnat erbjuda de återbesök som är önskvärt. Det har förstås inneburit att kvaliteten på vården blivit sämre även om det inte är så konstigt eftersom enheterna varit ganska hårt pressade.

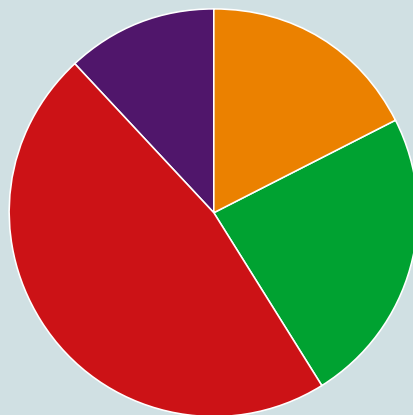
Vad som händer nu efter pandemin är oklart men att döma av svaren i Psoriasisförbundets undersökning verkar trenden med färre möjligheter att få ljusbehandling fortsätta även efter pandemin.

På frågan om hur man ser på utvecklingen rörande ljusbehandling oberoende av pandemin så svarar 14 av 17 verksamheter att de tror att behandlingsformen kommer att minska. Den främsta orsaken till det är att man i stället erbjuder systembehandling, även om flera också anger minskat patientunderlag som ett skäl till minskningen. Något som inte är särskilt överraskande enligt Åke Svensson.

– Den långsiktiga trenden är att man behandlar mer med läkemedel eftersom det har →

Har pandemin medfört att ljusbehandling ersatts med systembehandling för vissa av psoriasispatienterna?

● Ja, i hög utsträckning	0
● Ja, i viss utsträckning	3
● Ja, i låg utsträckning	4
● Nej	8
● Vet ej	2

Källa: Psoriasisförbundets ljusbehandlingsenkät

kommit en uppsjö med gångbara alternativ på det området. I många fall är det också korrekt att göra så, säger han.

Förändrad syn på läkemedel

Men det handlar inte bara om att det kommit många nya läkemedel. Synen på de gamla medicinerna har också förändrats, enligt Åke Svensson.

– Man har blivit mer medveten om att systembehandling kan vara ett adekvat sätt att behandla psoriasis på. Det är inte bara biologiska läkemedel utan även äldre mediciner som metotrexat som används mer. Fem till tio år tillbaka i tiden var det bara i sällsynta fall man gav systemläkemedel. Så är det inte i dag. Nu kan man stoppa när en patient haft tio eller femton ljusbehandlingar och ge dem systemläkemedel i stället. Förut handlade det kanske om 20–25 behandlingar. Det har blivit ett annat tänk.

Marcus Schmitt-Egenolf är professor i dermatologi vid Umeå universitet och huvudansvarig för PsoReg, ett register för

patienter som får systembehandling. Även han ser en tydlig trend i att allt fler erbjuds systembehandlingar i dag.

– Systembehandling har både blivit bättre och billigare de senaste åren. Det gör att fler patienter idag efterfrågar och får systembehandling. Jag ser det som en positiv utveckling, det är fantastiskt hur långt vi har kommit med den farmakologiska behandlingen av huden. Men även om det inte är enkelt är det också viktigt att satsa ännu mer på den generella hälsan, exempelvis i form av preventiva åtgärder relaterat till övervikt och fetma, påpekar han.

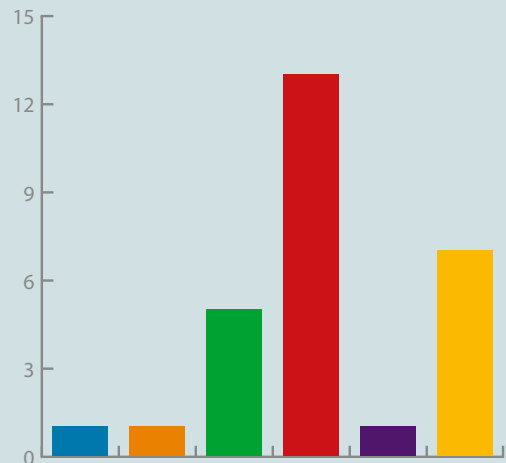
Betyder det att ljusbehandling har spelat ut sin roll eller finns det fortfarande plats för behandlingsmetoden i den moderna psoriasisvården? Åke Svensson menar att det gör det, om än i mindre utsträckning än tidigare.

– Man ska inte glömma dem som har mindre utbredning av psoriasis och som svarar bra på ljusbehandling. Den gruppen är det viktigt att ta hand om på ett adekvat sätt. Därför är det angeläget att man inte drar ner för mycket på ljusbehandlingen, säger han. ■

Om antalet ljusbehandlingar minskar (undantaget pandemin), vad är orsaken till detta?*

● Brist på personal	1
● Öppettiderna (minskad tillgänglighet)	1
● Minskat patientunderlag	5
● Fler erbjuds systembehandling	13
● Politiska beslut	1
● Annat	7

*Fler alternativ kan väljas

Källa: Psoriasisförbundets Ljusbehandlingsenkät

Psoriasisförbundets Ljusbehandlingsenkät

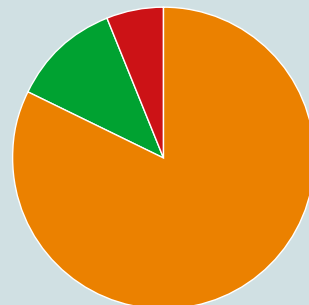
FAKTA

Psoriasisförbundets enkät skickades ut till alla större verksamheter som bedriver ljusbehandling i samtliga regioner i Sverige. Totalt inkom 17 svar från 14 regioner. De verksamheter som deltog i enkäten bedrivs främst av regionerna (sjukhus) eller av en patientförening (Psoriasisförbundets läns- eller lokalavdelning). Företrädare för verksamheterna fick svara på hur pandemin påverkat möjligheterna att utföra ljusbehandling och hur de såg på framtiden för behandlingsformen, oberoende av pandemin.

I enkäten ställdes också en fråga om covid-19-pandemin medfört att klimavård ersatts av annan behandling. Sju anläggningar svarade att klimavård inte erbjuds i deras region medan en anläggning ersatt detta med ljusbehandling och två verksamheter i stället behandlat patienterna med systemläkemedel.

Undantaget pandemin, vad ser ni för utveckling rörande antalet ljusbehandlingar?

● Ökar	0
● Minskar	14
● Ligger kvar på ungefär samma	2
● Vet ej	1

Källa: Psoriasisförbundets Ljusbehandlingsenkät